

عنوان مقاله:

سنخ شناسی الگوهای فضایی پراکنده رویی در شهر- منطقه ها (مورد مطالعه: شهر- منطقه مرکزی مازندران)

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات شهری، دوره 7، شماره 27 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

فردیس سالاریان - گروه برنامه ریزی شهری و منطقه ای، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

هاشم داداش پور - دانشیار دانشگاه تربیت مدرس

خلاصه مقاله:

ساخت و سازهای با برنامه و بدون برنامه، منجر به گسترش شهرها و نواحی پیرامونی آنها در اراضی کشاورزی استان مازندران شده و این اراضی را دستخوش تغییرات و یا حتی تخریب گسترده قرار داده است. هدف مقاله حاضر سنخ شناسی الگوهای فضایی پراکنده رویی در شهر- منطقه مرکزی مازندران (شامل شهرستان های ساری، بابل و قائمشهر) است. روش شناسی پژوهش کمی بوده و داده های اصلی آن از طریق دو مؤلفه جمعیتی و کالبدی- فضایی به دست می آید. داده های جمعیتی از سالنامه های آماری استان مازندران و داده های کالبدی- فضایی شامل اراضی ساخته شده (براساس تصاویر لندست و نقشه 1:25000 توسعه استان مازندران) و تراکم ساختمانی در طی سال های 1365 تا 1395 استفاده شد. سایر داده ها براساس پردازش آماری و ریاضی از داده های جمعیتی و کالبدی- فضایی با استفاده از نرم افزار ArcGIS، GIS و مدل فرم رشد شهری به دست آمدند. سپس برای سنخ شناسی الگوهای فضایی در مقیاس کلان از برآوردگر کریجینگ و برای الگوهای فضایی در مقیاس خرد از مدل فرم رشد شهری استفاده شده است. نتایج پژوهش حاکی از این است که در مقیاس کلان، پراکنده رویی در سال های مطالعاتی افزایش یافته است. به رغم این که الگوی فضایی در سال 1365 به واسطه پایین بودن متغیرهای مطالعاتی، تنها در سه مرکز اصلی شهری محدوده متمرکز بوده و در اراضی پیرامون آنها به خصوص در شهرستان ساری، پراکنده رویی وجود داشته است. اما در یک روند زمانی 30 ساله همزمان با تمرکز توسعه در اراضی شهری، اراضی پیراشهری و روستایی نیز توسعه یافته و پدیده پراکنده رویی با افزایش ارزش متغیرها شدت گرفته است. از طرف دیگر، در مقیاس خرد، الگوی فضایی پراکنده رویی در سال های 1365 تا 1375 خطی بوده که به دلیل توسعه در پیرامون مرزهای سکونتگاه های شهری (اراضی پیراشهری) به وجود آمده است. اما در بازه 85-1375 توسعه پراکنده به الگوی میان افزا گرایش بیشتری داشته و حاکی از شکل گیری الگوی تلفیقی خطی- میان افزای پراکنده رویی دارد. در بازه 95-1385 نیز الگوی توسعه به صورت میان افزا شکل گرفته است. گفتنی است که در بررسی جداگانه سکونتگاه های شهری و روستایی شهر- منطقه مطالعاتی، نتایج متفاوتی در اراضی شهری مشاهده شد.

کلمات کلیدی:

سنخ شناسی، الگوهای فضایی، پراکنده رویی، شهر- منطقه، مازندران

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1172583>

